

تحلیل و بررسی وضعیت کالبدی اقامتگاه های موقت گردشگران و پتانسیل های موجود در شهر اصفهان

ریحانه عسگری^۱، سیده مرضیه طبائیان^{۲*}

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران.

Reyhaneh.asgari27@yahoo.com

۲- نویسنده مسئول، دکترای معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان اصفهان (ایران)

marzieh.tabaeian1@gmail.com.

چکیده

از نظر اقتصادی گردشگری از اهمیت بالایی در اقتصاد جهانی برخوردار است. چرا که موجب اشتغال زایی و به عنوان نیروی محرکه اقتصادی هر کشوری محسوب می شود. این صنعت در کشورهایی که با معضلاتی چون بیکاری، محدودیت منابع ارزی و اقتصاد تک محصولی مواجه هستند از اهمیت ویژه ای برخوردار است. یکی از ارکان صنعت گردشگری که خدمات فراوانی ارائه می دهد تأسیسات اقامتی هستند، تأسیسات اقامتی عامل جذب گردشگر نیستند اما نقش مهمی در افزایش ماندگاری گردشگر در شهر دارند. مسئله اصلی در این پژوهش این است که فضای سکونت موقت گردشگران چه ویژگی هایی باید داشته باشد؟ اسکان در ستادها، در مقایسه با مدارس چه ویژگی هایی دارد؟ عملکردهای مورد نیاز در یک کمپ چیست؟ در پژوهش حاضر از روش توصیفی-تحلیلی جهت نیل به اهداف و پاسخ به سوالات تحقیق بهره برداری شده است. در این راستا جهت بررسی امکانات اقامتگاه ها نمونه های داخلی و خارجی نیز مورد بررسی قرار گرفتند. مهم ترین یافته این پژوهش ارائه راه کارها و پیشنهادهای جهت ایجاد کمپ هایی با امکانات و خدمات مورد نیاز گردشگران می باشد، تا بدین وسیله احساس رضایت از خدمات بالا رفته و موجب جذب بیشتر گردشگران، اشتغال زایی و ایجاد جریان اقتصادی مثبت و سالم شود.

واژگان کلیدی: گردشگری، توریسم، اقامتگاه، کمپ.

مقدمه

توریسم یک واقعیت تغییر ناپذیر اجتماعی، انسانی، اقتصادی و فرهنگی است. صنعت توریسم، پدیده‌ای است که از گذشته‌های دور، مورد توجه جوامع انسانی بوده و بر حسب نیازهای متفاوت اقتصادی، اجتماعی، تاریخی و غیره به حرکت خود ادامه داده است. فواید اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی توریسم می‌تواند متوجه وضعیت اشتغال، توزیع عادلانه درآمد، سرعت گردش پول، آشنایی و تفاهم بیشتر اقوام در نقاط مختلف و تحکیم هر چه بهتر و بیشتر وحدت ملی باشد [1]. در واقع تکامل هر فرهنگی در طول تاریخ مستلزم ارتباط متقابل بین فرهنگ‌های مختلف بوده که یکی از اصلی‌ترین راه‌های این ارتباط را گردشگری مهیا می‌کرده است. کشور ما با ارزش‌های فرهنگی و اعتقادی والایی که دارد می‌تواند فرهنگ خود و سوابق غنی تاریخی خود را به جهانیان عرضه کند. با وجود جلوه‌ها و چشم‌اندازهای ویژه، آب و هوای مساعد، میراث غنی فرهنگی، جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی و جلوه‌های هنر، ذوق و ادبیات و بالاخره روح میهمان‌نوازی ایرانیان شرایط لازم برای عرضه موفق محصول جهانگردی فراهم می‌باشد. از لحاظ قدمت گردشگری پدیده‌ای کهن بوده که بر پایه حرکت و جا به جایی انسان استوار و در عین حال سرشت آدمی نیز با سفر و آشنایی با زمینه‌های مختلف مکان‌هایی غیر از محل اقامت او عجین شده است [2]. گردشگری عبارت است از هر آنچه گردشگران و خدمات به آن مربوط می‌شود. این تعریف همه‌فعالیت‌های مربوط به فرآیند جذب گردشگران و پذیرایی از آنان، سازمان‌های مسافرتی، دولت‌های مبدأ، دولت‌های میزبان و مردم محلی را دربرمی‌گیرد. از دیدگاهی دیگر گردشگری عبارتست از مطالعه انسان دور از محل سکونت معمولیش [3]. امروزه اهمیت گردشگری از نظر اقتصادی و اشتغال‌زایی به حدی است که می‌توان آن را به عنوان نیروی محرکه اقتصادی هر کشوری محسوب کرد. گردشگری مزیت‌های فراوانی دارد و می‌تواند منبع مهمی برای اشتغال باشد، چرا که اشتغال در این صنعت به مهارت و کارآموزی بالایی نیاز ندارد و مردم محلی با کمی مهارت می‌توانند در مشاغل خدماتی مشغول به کار شوند. صنعت گردشگری در بسیاری از کشورها نمودی از هویت فرهنگی یک کشور و یکی از منابع مهم کسب درآمد آن کشور است. توسعه این صنعت برای کشورهای در حال توسعه که با معضلاتی چون بیکاری، محدودیت منابع ارزی و اقتصاد تک‌محصولی مواجه هستند از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است [4]. از نظر اهمیت اقتصادی نیز گردشگری در اقتصاد جهانی از اهمیت بالایی برخوردار است و یکی از منابع مهم درآمدهای ارزی هم برای جوامع پیشرفته و همچنین برای کشورهای در حال توسعه است [5]. حال با توجه به اینکه ایران جزء 10 کشور نخست جهان در زمینه جاذبه‌های گردشگری است این صنعت می‌تواند به جای اقتصاد تک‌محصولی که نفت است، ایفای نقش کند [6]. بنابراین با توجه به چالش‌های این صنعت در مناطق مختلف کشور و ارائه راهکارهای توسعه پایدار آن، می‌تواند بر اقتصاد کشور بسیار مفید باشد. میزان امکانات فراهم شده در شهرها بازتابی از نیازها و سلیقه‌های مسافران و امکانات و نوآوری سرمایه‌گذاران است که همه نشان از پویایی این بازار دارند [7] که مکان‌گزینی دقیق این امکانات و تأسیسات، می‌تواند نقش اساسی در فضای گردشگری شهری ایفا کند و درآمد زیادی را به صنعت گردشگری شهر وارد کند. برای توسعه گردشگری وجود عوامل مهمی نظیر جاذبه‌های گردشگری تاریخی، فرهنگی، تفریحی و طبیعی و تأسیسات و امکانات روبنایی و زیربنایی از قبیل شبکه حمل و نقل، اقامتگاه‌ها و مراکز پذیرایی ضروری است و بدون آن حتی با داشتن بهترین جاذبه‌های طبیعی و تاریخی جهان نمی‌توان انتظار رشد این صنعت را داشت [8]. تأسیسات اقامتی، یکی از ارکان صنعت گردشگری هست که خدمات فراوانی ارائه می‌دهد [9] و بیشترین تأثیر اقتصادی را در صنعت گردشگری دارد. به گونه‌ای که بیش از 60 درصد هزینه‌های گردشگر صرف هزینه‌های هتل می‌شود [10]. بسیاری از نویسندگان از جمله: هالووی، 1994؛ مک اینتاشو گلندر، 1990؛ سیکر و استبلر، 1997؛ براین موضوع تأکید کرده‌اند که خدمات اسکان و پذیرایی در صنعت گردشگری، یکی از پیچیده‌ترین و پویاترین بخش‌های این صنعت است؛ زیرا هر گردشگری با هر انگیزه‌ای و به هر مقصدی که سفر کند، نیاز به محلی برای خواب، استراحت و خوراک دارد [11]. امکانات و

تأسیسات اقامتی، خود طیف بسیار گسترده ای دارند که این تنوع تا حدودی به محیط مقصد و البته توانمندی های مالی و خواست های گردشگران باز می گردد [12]. هدف از این پژوهش مطالعه اقامتگاه موقت گردشگران، نقاط ضعف و قوت آن ها، نحوه خدمات رسانی و امکانات و تسهیلات ارائه شده به مسافران و ارائه راهکارهایی در جهت بهبود این اقامتگاه ها می باشد، تا بدین وسیله احساس رضایت از خدمات بالا رفته و موجب جذب بیشتر گردشگران اشتغال زایی و ایجاد جریان اقتصادی مثبت و سالم شود.

پیشینه تحقیق

در ارتباط با مراکز اقامتی، نحوه خدمات رسانی و همچنین ارائه تسهیلات، تحقیقات مختلفی صورت گرفته است. همچنین طرح ها و برنامه هایی مرتبط با گردشگری که توسط شهرداری اصفهان و دیگر ارگان های مرتبط انجام گرفته؛ از جمله این طرح ها می توان به طرح های زیر اشاره کرد، طرح مکان یابی اسکان جمعیت تا سال 90 در استان اصفهان - که توسط (شرکت مهندسی مشاور نقش جهان-پارس) [13]، در سال 1374 تدوین و به سازمان مسکن و شهرسازی استان اصفهان تحویل گردیده است. [14] طرح چشم انداز 20 ساله آینده استان اصفهان - این طرح توسط سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان اصفهان برای توسعه اصفهان تا افق 1404 ش. تهیه گردیده و در قسمت چشم انداز استان در امور اقتصادی، به توسعه بخش گردشگری توجه زیادی داشته است. نتایج آمارگیری مربوط به بهار سال 91 نشان می دهد تعداد مسافرانی که در اصفهان اقامت شبانه داشته اند 7700341 نفر بوده است [15]. همچنین نتایج طرح آمارگیری از گردشگران ملی - بهار 1392 نشان میدهد که عمده سفرها در شهرستان های مشهد، تهران، شیراز، اصفهان و قم از نوع سفرهای با اقامت شبانه بوده است. تعداد سفر به شهر اصفهان 1691111 بوده که از این تعداد 1208254 سفر با اقامت شبانه همراه بوده است [16]. در پژوهشی به این نتایج دست یافتند که تقاضای گردشگران ایجاب می کند در بعد عرضه، مدارس را که یکی از خواسته های گروهی از شهروندان است مورد توجه قرار داده چرا که نزدیک به 24 درصد گردشگران شهر اصفهان از این مراکز استفاده نموده اند. پژوهش دیگر (کمپینگ اقامتگاه مناسب برای ایرانیان) که توسط حسن لو (1389) [17] صورت گرفته و در ارتباط با کمپینگ های مورد استفاده گردشگران صحبت به میان آورده است. نتایج نهایی نظرسنجی شهرداری اصفهان در نوروز 1387 در ارتباط با تسهیلات ارائه شده شهرداری در ستادهای چهارگانه رفاه مسافران نروزی این چنین بوده است [18].

جدول شماره 1: مهمترین نواقص و کمبودها از نظر مسافران (منبع: نگارندگان، 1395)

درصد	نواقص و کمبودها از نظر مسافران
28/9	کمبود سرویس های بهداشتی
9/8	کمبود نقشه های راهنمای گردشگری
9	کمبود پارکینگ
8/1	ترافیک
7/9	گرانی
4/4	کمبود و گرانی هتل
4	نبود حمام
3/7	نبود آب گرم و آشامیدنی

3/5	کمبود نانوائی و گرانی نان
2/9	ضعیف بودن بهداشت پارکها

از پژوهشی که در سال 1391 در زمینه امکان سنجش مدارس شهر اصفهان به عنوان اقامتگاه موقت گردشگران نوروزی توسط احمد خادم الحسینی و همکاران انجام شده است، نتایج زیر حاصل شده اند [19]. نتایج بررسی و تحلیل امکانات و خدمات ستاد مدارس در هر ناحیه از شهر اصفهان به شرح زیر است:

جدول شماره 2: نتایج بررسی و تحلیل امکانات و خدمات ستاد مدارس در هر ناحیه از شهر اصفهان (منبع: نگارندگان، 1395)

مورد مورد سنجش	میانگین رضایتمندی (امتیاز)	بیشترین رضایتمندی	کمترین رضایتمندی
نظافت وسایل ارائه شده	4	ناحیه 1	ناحیه 5
تمیزی کلاس و تخلیه زباله درون کلاس	4/2	ناحیه 1	ناحیه 4
وضعیت اجاق گاز و آبدارخانه	3/8	ناحیه 1	ناحیه 4
وضعیت حمام	3/4	ناحیه 3	ناحیه 1
وضعیت سرویس های بهداشتی	3/9	ناحیه 3	ناحیه 4
دسته و قفل درب اتاق ها	3/9	ناحیه 3	ناحیه 4
وضعیت پرده ها	3/8	ناحیه 3	ناحیه 1
روشنایی و نور اتاق ها	4/3	ناحیه 3	ناحیه 4
سیستم گرمایی	4/3	ناحیه 3	ناحیه 4
وضعیت یخچال	3/8	ناحیه 3	ناحیه 4 و 1
موقعیت و وضعیت نیمکت ها در کلاس	3/9	ناحیه 1 و 3 جی	ناحیه 4
رضایت از سرایدار مدرسه	4/6	ناحیه 1	ناحیه 2، 3، 4، 5 و جی

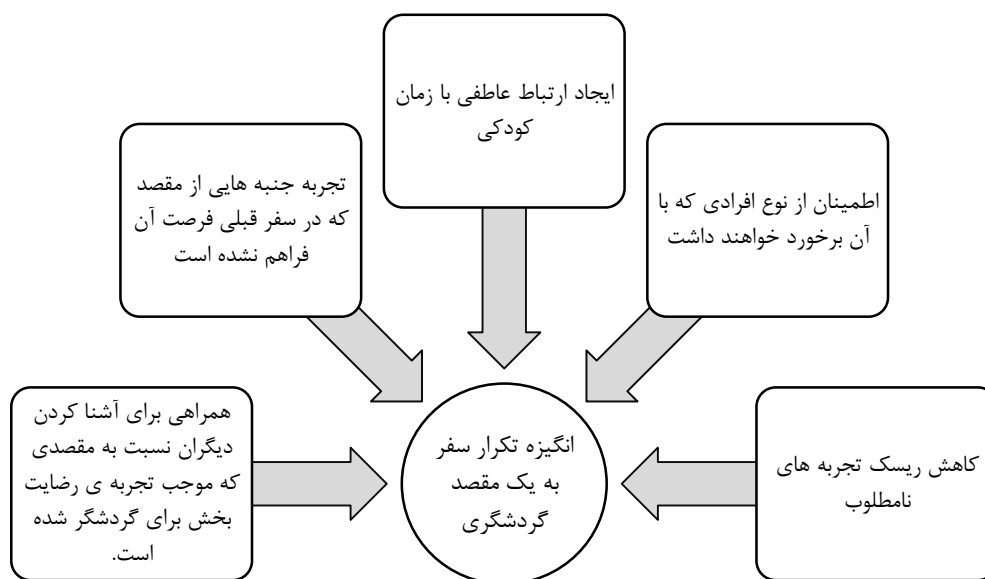
همچنین بر اساس نظر سنجی صورت گرفته در سال 1393 روابط عمومی شهرداری اصفهان این چنین اعلام شد که حدود 98 درصد از مسافران از خدمات ستاد گردشگری شهرداری اصفهان در ایام نوروز ابراز رضایت کردند. حدود 13 درصد از میهمانان نوروزی نیز کیفیت خدمات ارائه شده را توسط شهرداری اصفهان قابل قبول ارزیابی کرده اند. بر اساس نظر سنجی صورت گرفته حدود 60 درصد میهمانان نوروزی اصفهان را به عنوان مقصد نهایی انتخاب کردند، بر طبق این نتایج مسافران علت انتخاب شهر اصفهان را به ترتیب زیبایی شهر، نظافت و پاکیزگی، اماکن دیدنی و تاریخی اعلام کردند به طوری که بیش از 66 درصد از مسافران اصفهان را به عنوان شهر نمونه برای سفرهای آینده نوروزی خود انتخاب نمودند. با توجه به نظرات میهمانان نوروزی که از خدمات باغ فدک به عنوان کمپینگ شهرداری اصفهان در ایام نوروز استفاده کرده اند، در نظرسنجی های انجام شده بیش از 80 درصد از افرادی که از باغ فدک استفاده کرده اند از خدمات ارائه شده در این مجموعه ابراز رضایت

کرده‌اند. نادعلی و موحد (1391) بیان می‌کنند که کیفیت تسهیلات و امکانات اقامتی مربوط به گردشگری در شهر اصفهان 34 درصد مطلوب عنوان شده و عمده‌ترین مشکلات گردشگران در شهر اصفهان: ترافیک، عدم دسترسی کافی به اقامتگاه ارزان و مناسب و عدم آشنایی کافی گردشگران درباره امکانات رفاهی، اقامتی و جاذبه‌های توریستی شهر می‌باشد [20]. با بررسی که انجام شده عنوان می‌شود که نیاز شهر اصفهان به ایجاد و گسترش کمپینگ‌های گردشگری بسیار زیاد و 37 درصد اعلام شده است. تأثیر کمپینگ‌های گردشگری در افزایش ماندگاری گردشگران در شهر اصفهان 36 درصد ارزیابی شده است. با توجه به اینکه توریست‌های علاقه‌مند به ایران عمدتاً توریست‌های فرهنگی هستند که برای بازدید از جاذبه‌های تاریخی، فرهنگی و حتی ادبی و عرفانی به این سرزمین می‌آیند، ولی یک توریست در هر حال یک مسافر است و مسافر احتیاج به آرامش و آسایش و امنیت دارد. وجود امکانات زیر بنایی مانند محل‌های استقرار، اغذیه و آشپزخانه و حتی دارو و درمان از مهمترین اموری است که باید مورد توجه قرار گیرد که در این میان واحد‌های اقامتی نقش مهمتری را ایفا می‌کنند. فضاهای اقامتی را آنچنان مهم باید تلقی کرد که عمده‌ترین پارامتر در جهت جذب مسافر می‌باشد. همچنین نیاز هست که دانسته شود، فضای سکونت موقت گردشگران چه ویژگی‌هایی باید داشته باشد؟ اسکان در ستادها، در مقایسه با مدارس چه ویژگی‌هایی دارد؟ عملکردهای مورد نیاز در یک کمپ چیست؟

چارچوب نظری

مبانی نظری؛ تأسیسات اقامتی عامل جذب گردشگران به شهر نیستند اما نقش مهمی در افزایش ماندگاری گردشگر در شهر دارند. فردی که به عنوان گردشگری وارد شهر می‌شود، مکانی را برای استراحت و اقامت انتخاب می‌کند، این مکان هسته اصلی فعالیت‌های او را تشکیل می‌دهد. برای توسعه گردشگری وجود عوامل مهمی نظیر جاذبه‌های گردشگری تاریخی، فرهنگی، تفریحی و طبیعی و تأسیسات و امکانات روبنایی و زیربنایی از قبیل شبکه حمل و نقل، اقامتگاه‌ها و مراکز پذیرایی ضروری است و بدون آن حتی با داشتن بهترین جاذبه‌های طبیعی و تاریخی جهان نمی‌توان انتظار رشد این صنعت را داشت [8]. از مهم‌ترین مسائلی که در تصمیم‌گیری گردشگران برای مسافرات حائز اهمیت است محل اقامت است که بسته به سطح درآمد، تعداد افراد خانواده، موقعیت اجتماعی، هدف از مسافرت، شغل و فرهنگ تغییر می‌کند [21]. این اقامتگاه‌ها می‌توانند از لحاظ کیفیت و تنوع قیمت موجب جذب گردشگران بیشتر شوند [22]. گراکان و همکاران در مطالعات خود به این نتیجه رسیدند که افزایش ماندگاری توریست‌ها و طولانی شدن فصل گردشگری منوط به غنی‌سازی کمپینگ‌ها از طریق تنوع برنامه‌ها، افزایش خدمات و تغییر شکل ساختار کیفی کمپینگ‌ها و تطبیق آن با استانداردهای اروپا می‌باشد. سون و کریپتون تجارب و ادراک گردشگران را اساس انتخاب آن‌ها در مورد مقصد گردشگری می‌دانند [23]. آن‌ها چنین بیان می‌کنند که رضایت حاصل از سفر به یک مقصد یا تمایل تکرار سفر به آن مقصد و با پیشنهاد آن مقصد به دیگران ارتباط دارد.

تصویر 1: انگیزه تکرار سفر به یک مقصد گردشگری (نگارنده گان، 1395)

گردشگرانی که به اصفهان وارد می شوند غالباً تاکنون بیش از یک بار از این مقصد دیدن کرده اند و فصل بازدید اکثر آن ها فصل بهار و تابستان می باشد. از مهم ترین دلایلی که برای بازدید از اصفهان مطرح شده است فراغتی و تفریحی بوده که شامل بازدید از جاذبه های فرهنگی - تاریخی و جاذبه های طبیعی می باشد. گردشگران جهت اقامت در شهر اصفهان بیشتر بر روی محل اقامت و قیمت مناسب مکان اقامت تأکید داشته اند. از بررسی های به دست آمده مشخص شده که گردشگران از سفر به اصفهان رضایت داشته اند که این رضایت ناشی از جاذبه های گردشگری بوده و نه به دلیل وجود امکانات و تسهیلات اقامتی و پذیرایی. تأسیسات اقامتی یکی از نیازهای جانبی بخش گردشگری است که هر شهر بزرگ و توریستی به آن نیز دارد، هرچند ممکن است گردشگران از همه هتل ها و خدمات جانبی آن استفاده نکنند [24]. با سرمایه گذاری اصولی با مکانیابی صحیح، مراکز اقامتی می تواند نقش اساسی در فضای گردشگری شهری ایفا نماید به طوری که رضایتمندی گردشگران را به همراه داشته، تقاضای سفر را افزایش دهد و همچنین درآمد بیش تری به صنعت گردشگری شهر تزریق نماید. از دیگر مراکز اقامتی که دارای امکانات مناسب برای مسافران می باشند می توان به کمپینگ ها اشاره کرد. کمپ ها از قدیمی ترین شکل اقامتگاه ها در جهان هستند، که در اوایل قرن بیستم به منظور ارتباط بین گردشگران و طبیعت پیشنهاد شدند. هدف از ایجاد اینگونه اقامتگاه ها این است که بتوان فصول توریستی را افزایش داده و در بازاریابی به موفقیت رسید [25]. کمپینگ ها؛ واژه کمپ از واژه لاتین campus به معنی صحرا یا زمین روباز گرفته شده است، کمپینگ ها می توانند هر مکان طبیعی را شامل شوند اما به طور کلی کمپینگ ها به صورت محدوده ای وسیع از زمین های بازی هستند که فضاهای متنوعی جهت استقرار چادرها و ساختمان های موقت را دربر می گیرند [26]. در حال حاضر با گذشت چندین دهه از شکل گیری کمپینگ ها در کشور ما کمپینگ ها به این صورت وجود ندارند. در کشورهای پیشگام صنعت توریسم با وجود تعداد زیادی از هتل ها، متل ها و دیگر فضاهای اقامتی، کمپینگ ها با تعریف مشخصی از عملکردها و خدمات مورد نیاز برای گردشگران پیش بینی شده اند. مدت زمان فعالیت این کمپینگ ها در کشورهای اروپایی 6 الی 9 ماه در سال بوده و با توجه به امکانات و علاقه گردشگران به آن ها معرفی می شوند [20].

روش تحقیق

در پژوهش حاضر از روش توصیفی- تحلیلی برای نیل به اهداف و پاسخ به سوالات تحقیق بهره برداری شده است. ابتدا جهت بررسی ستادهای اسکان، امکانات و خدمات ستادهای اسکان، مطالعاتی پیرامون این موضوع صورت گرفت. پژوهش های انجام شده در مقاله ها در سالیان اخیر و از طریق نظرسنجی و تهیه پرسشنامه جمع آوری شده اند که اطلاعاتی راجع به امکانات مدارس و خدمات گردشگری در شهر اصفهان را بیان می کند. همچنین مطالعه متون کتابخانه ای جهت بررسی گردشگری و عوامل جذب گردشگران، توانمندی های اصفهان، ضعف ها و موانع گردشگری در اصفهان، بررسی محل اقامت گردشگران داخلی و خارجی در اصفهان، عوامل مؤثر در ترغیب گردشگران داخلی و خارجی برای سفر به اصفهان و دیگر عوامل تأثیر گذار در این صنعت صورت گرفت. مطالعه آمار مربوط به تعداد سفرهای انجام شده به اصفهان و تعداد اقامت شبانه در شهر از طریق مطالعه سالنامه آماری کشور، پس از مطالعه در این زمینه ها جهت شناخت اقامتگاه های دیگر در جهان و بررسی امکانات و خدمات ارائه شده در آن ها چند نمونه از کمپ های کشور فرانسه مورد مطالعه قرار گرفتند تا از عملکردهای کمپ ها و همین طور استانداردهای اروپایی آگاهی حاصل شود. پس از آن با مراجعه به معاونت گردشگری شهرداری اصفهان اطلاعاتی راجع به مکان های اسکان و همچنین خدمات ارائه شده در آن ها جمع آوری گردید و اطلاعات حاصل شده تجزیه و تحلیل شدند تا از میزان و چگونگی ارائه خدمات اطلاعاتی به دست آید.

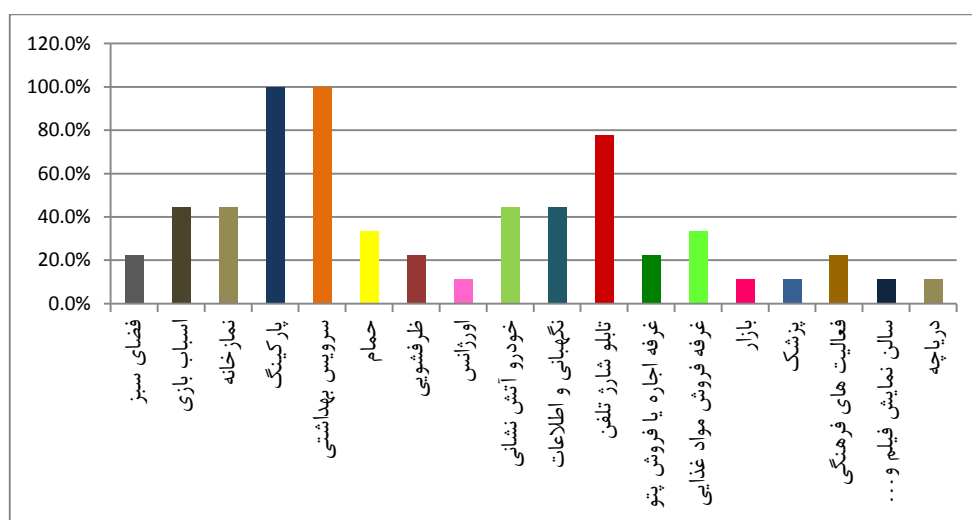
یافته ها

به جهت بررسی بیشتر امکانات و خدمات ستاد های اسکان و عملکردها و ویژگی های آن لیستی از مکان ها و امکانات آن تهیه شده که به قرار زیر می باشد.

جدول شماره 3. امکانات و خدمات ارائه شده به مسافران در ستاد های اسکان (منبع: نگارندگان، 1395)

ستاد اسکان									امکانات
ورزشگاه امین	ورزشگاه گل نرگس	ورزشگاه سپاهان شهر	سیلو	شرکت آب و فاضلاب	اداره راه ترابری	پارک قلمستان	بوستان استقلال	باغ فدک	
						●		●	فضای سبز
			●			●	●	●	اسباب بازی
			●			●	●	●	نمازخانه
●	●	●	●	●	●	●	●	●	پارکینگ
●	●	●	●	●	●	●	●	●	سرویس بهداشتی
	●	●					●		حمام
			●	●					ظرفشویی
								●	اورژانس
●			●		●			●	خودرو آتش نشانی
●			●	●	●				نگهبانی و اطلاعات
●	●		●	●		●	●	●	تابلو شارژ تلفن
●			●						اجاره یا فروش پتو
●			●				●		فروش مواد غذایی

						●			بازار
						●			پزشک
						●		●	فعالیت های فرهنگی
							●		سالن نمایش فیلم
								●	دریاچه

نمودار 1: تجزیه و تحلیل امکانات ارائه شده در ستادهای اسکان مسافر (منبع: نگارندگان، 1395)

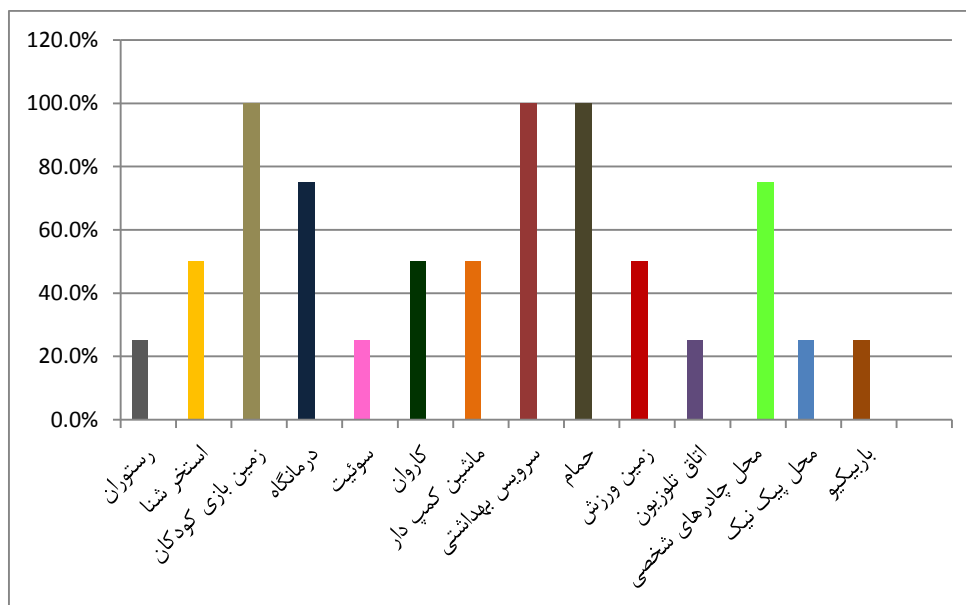
با توجه به نمودار فوق مشاهده می شود که از عمده امکاناتی که در 9 ستاد ذکر شده به مسافران ارائه می شود مکان استقرار چادر، پارکینگ و سرویس بهداشتی است. نتایج نشان می دهد که از بین موارد بررسی شده امکانات شارژ تلفن همراه و دوربین در 77 درصد ستادها ارائه شده است. و امکاناتی مثل اورژانس، بازار، پزشک، سالن نمایش فیلم و سرگرمی و دریاچه تنها در 11/1 درصد ستادها ارائه می شده است. بیشترین امکانات در باغ فدک، ستاد اسکان سیلو در خیابان مصلی، پارک قلمستان و پارک استقلال و کمترین امکانات در ستادهای اداره راه ترابری، ورزشگاه سپاهان شهر و ورزشگاه گل نرگس ارائه می شده است. در کشورهای مثل فرانسه جهت اسکان گردشگران از کمپینگ ها استفاده می شود که دارای امکانات زیر می باشند.

جدول شماره 4. امکانات ارائه شده به مسافران در کمپ های کشور فرانسه (منبع: نگارندگان، 1395)

کمپ ها				امکانات
مونتیس ^۶	مانیسیپال ^۵	پون لورین ^۴	کلاس اروی ^۳	
			●	رستوران
		●	●	استخر شنا
●	●	●	●	زمین بازی کودکان
●	●		●	درمانگاه
			●	سوئیت
		●	●	کاروان
	●		●	ماشین کمپ دار
●	●	●	●	سرویس بهداشتی
●	●	●	●	حمام
	●	●		زمین ورزش
		●		اتاق تلوزیون
●	●	●		محل چادرهای شخصی
	●			محل پیک نیک
●				باربیکیو

نمودار 2: تجزیه و تحلیل امکانات ارائه شده در کمپ های کشور فرانسه (منبع: نگارندگان، 1395)

³ -clos Auroy

⁴ -Pont laurin

⁵ -municipal

⁶ -Mouettes

نتایج نشان می دهد که بیشترین امکانات را کمپ کلاس اوری [27] با 60 درصد و کمترین امکانات را کمپ موئیتس [28] با 40 درصد ارائه می کند. در این کمپ ها که با توجه به نیاز استفاده کننده طراحی شده به فضاهای بازی کودکان توجه زیادی داشته و آن را هم رده با نیازهای اولیه مثل مکان استقرار، سرویس بهداشتی و حمام قرار داده است. همچنین محل استقرار مسافران در این کمپ ها انواع و اقسام گوناگونی دارد و از تنوع خوبی برخوردار است. تعدادی سوئیت، کاروان، ماشین کمپ دار که در دو نوع ماشین کمپ دار برای اقامت کوتاه مدت و ماشین کمپ دار برای اقامت بلند مدت موجود می باشد و محل برپایی چادرهای شخصی از امکانات این کمپ ها می باشد.

نتیجه گیری

مسئله اصلی در این پژوهش پرداختن به فضاهای اقامتی است که عمده ترین پارامتر در جهت جذب مسافر می باشد. نتایج حاصل از این پژوهش حاکی از آن است که با وجود بهبود امکانات در سال های اخیر و سعی در ارائه بهتر این خدمات توسط شهرداری، باید دید آیا محل اسکان که مدارس، ورزشگاه ها و پارک ها هستند، مکان هایی مناسب جهت استقرار مسافرانند؟ این اقامتگاه ها چه ویژگی هایی را جهت رفاه حال مسافران باید داشته باشند؟ عملکردهای مورد نیاز در یک کمپ چیست؟

بر اساس اطلاعات به دست آمده از بررسی ستادهای اسکان در اصفهان که شامل مدارس و دیگر اقامتگاه ها بوده است و همچنین مقایسه آن با اقامتگاه های اروپایی (کمپینگ ها) نتایج زیر حاصل شده است. در مدرسی که جهت اسکان برای مسافران تعیین می شود امکانات اولیه و محدودی برای مسافران وجود دارد. این امکانات شامل اتاق هایی جهت استقرار در آن، که همان کلاس های درس هستند، محل پارک خودرو، سرویس بهداشتی، حمام، اجاق گاز و یخچال که در آبدارخانه استفاده می شود، می باشند، این امکانات نیز در برخی موارد کیفیت لازم را ندارند. باید به این نکته توجه داشت که امکانات ارائه شده در مدارس یکسان ولی از لحاظ کمیت و کیفیت در هر ناحیه متفاوت است و از حداقل ها و حداکثرهایی برخوردار است. مسافر حق انتخابی ندارد و تنها به سمت محل مورد نظر بر حسب ظرفیت راهنمایی می شود، این به این معنی است که دسترسی به خدمات و امکانات بهتر به صورت تصادفی رخ می دهد که این موضوع خود موجب نارضایتی عده ای خواهد شد. مدارس در مقایسه با دیگر مکان های ستاد هیچ گونه امکانات تفریحی، فرهنگی، غرفه های فروش، خدمات پزشکی و فضای سبز را دارا نمی باشد. نتایج بررسی ستادهای اسکان (غیر از مدارس)، به شرح زیر است. بیشترین امکانات در ستاد اسکان سیلو، باغ فدک، پارک استقلال، پارک قلمستان و ورزشگاه امین و کمترین امکانات در ستادهای ورزشگاه گل نرگس، ورزشگاه سپاهان شهر، شرکت آب و فاضلاب و اداره راه ترابری ارائه می شود. در این گونه ستادها خدماتی مانند حمام، اورژانس، پزشک و خودرو آتش نشانی که از نیازهای اساسی هستند و تأمین کننده بهداشت، سلامت و آسایش مسافران است، تنها در 11 درصد ستادها ارائه می شود. به همین صورت امکانات دیگر که امکانات تفریحی و فراغتی هستند در پایین ترین سطح قرار گرفته اند.

انتخاب یک شهر برای سفر مستلزم عواملی است از جمله: جاذبه های تاریخی، فرهنگی، طبیعی، مذهبی و ... همچنین از عواملی که باعث می شود مسافران برای بار چندم به شهری سفر کنند، خاطرات خوبی است که از شهر و همچنین محل اقامت خود کسب کرده و آسایش و آرامشی که در طول سفر و اقامت تجربه کرده اند. از این رو اقامتگاه ها حائز اهمیت می باشند. شهرداری اصفهان در سال های اخیر خدمات بهتری به مسافران ارائه کرده است و درصد رضایت مسافران از خدمات و تسهیلات به میزان زیادی افزایش یافته است. ولی با این حال اسکان مسافران در مدارس یا ورزشگاه ها نمی تواند مطلوب باشد. این مکان ها با ارائه خدمات محدود و اولیه و همچنین به دلیل صرفه اقتصادی مسافران را به خود جذب می کنند، در صورتی که در مواقعی که سیل، زلزله و جنگ ایجاد می شده در شرایط بحرانی مردم را در ورزشگاه ها یا مساجد و مدارس

اسکان می دادند، این در آن زمان شاید بهترین انتخاب بوده است. در حال حاضر مسئله تعدادی مسافر هستند که برای تفریح راهی یک شهر می شوند و هر مسافر دوست دارد از چشم اندازها و مناظیر زیبا در طول سفر لذت ببرد. اولین برخوردی که یک مسافر در بدو ورود به شهر دارد ذهنیت او را نسبت به آن شهر شکل می دهد. و همین طور که در طی مسیر است خیابان ها، فروشگاه ها، پارک ها و دیگر مناظر را می بیند و شکلی که از شهر در ذهن داشته به مرور تکمیل می شود. قسمت اصلی این برخورد زمانی است که به محل اقامت خود می رسد، بعد از یک سفر طولانی و خستگی ناشی از آن مسافر نیاز به آسایش دارد و نیاز به دیدن فضایی مستقل از آنچه در شهر خود و یا در شهرهای دیگر دیده است. دیدن یک مدرسه می تواند احساسی از تکرار مکررات و خستگی بصری را به همراه داشته باشد. به منظور بهبود شرایط اقامتگاه ها می توان مکان هایی مثل کمپ ها که تماما جهت اسکان و رفاه حال مسافران طراحی می شوند را پیشنهاد کرد. این کمپ ها باید دارای امکاناتی جهت رفاه حال مسافران باشند که در این پژوهش با توجه به بررسی امکانات در ستادهای اسکان پیشنهادهای در این راستا ارائه می شود.

جدول شماره 5. پیشنهادهای جهت امکانات در ستادهای اسکان مسافران منبع: (نگارندگان، 1395)

امکانات لازم	
بخش اداری	بخش اداری در مجاورت فضای ورودی قرار می گیرد و به منظور هماهنگی واحد های مختلف و پاسخگویی به مسافران و ارائه خدمات به آنان می باشد. بخش اداری شامل قسمت مدیریت، امور مالی، قسمت ارائه اطلاعات و خدمات مربوط به اسکان مسافران و فضایی جهت اسکان کارکنان می باشد.
خوابگاه	خوابگاه که شامل لابی، تاکسی سرویس، قسمت های اداری و اتاق های خواب می باشد. این خوابگاه مخصوص کارکنان در نظر گرفته می شود.
فضای اسکان مسافران	فضای اسکان مسافران در دو بخش مکان های استقرار چادر و سوئیت ها ایجاد شوند.
فضای استقرار چادر ها	در طراحی این فضاها باید به سه مسئله توجه ویژه شود. امکان توقف هر اتومبیل در کنار چادر مربوط به خود، امکان دسترسی پیاده به بخش خدمات (سرویس های بهداشتی و حمام ها و آشپزخانه) و سایر نقاط سایت. حفظ استقلال هر چادر. علاوه بر آن فضاهای سبز متعددی نیز در کنار این فضاها در نظر گرفته شود که ضمن استفاده کاربران از آن، امکان استفاده از باربیکیو را فراهم آورد.
سوئیت ها	سوئیت، اتاق نشیمن مربوط به یک اتاق یا چند اتاق خواب است. همچنین باید علاوه بر سوئیت ها، پارکینگ در کنار آن ها برای توقف اتومبیل ها ایجاد شود.
پارکینگ	چند پارکینگ متعدد در نقاط مختلف از جمله در کنار بخش اداری، بازار، رستوران، خوابگاه، درمانگاه و مسجد در نظر گرفته شود.
خدمات	فضاهای خدماتی شامل اتاق باغبان، فضای نگهداشت، تأسیسات، سرویس های بهداشتی و حمام ها و آشپزخانه می باشد.
نصب اتاق گردشگری	جهت معرفی، اطلاع رسانی به مسافران و برگزاری تورهای گردشگری در اصفهان.
نمازخانه	فضای نمازخانه و وضوخانه.
درمانگاه	فضای درمانگاه جهت ارائه خدمات اورژانسی به مسافران طراحی می شود و شامل داروخانه، تزریقات، اتاق پزشک، بخش بستری، اتاق برانکار و اتاق سرپایی می باشد.
بازار	این فروشگاه به صورت محدود طراحی می شود و شامل ضروری ترین نیازها از قبیل فروشگاه های کتاب، روزنامه، عکاسی، سوپر مارکت و غیره می باشد.

فضای بازی کودکان برای هر مجموعه چادرها در کنار بخش اسکان مسافران قرار می‌گیرد تا استفاده کودکان را از آن تسهیل بخشد. این فضا شامل حوضچه شن جهت بازی کودکان، محل قرارگیری و وسایل بازی و فضایی در کنار آن جهت اسکیت می‌باشد.	فضای بازی کودکان
به منظور فراهم آوردن فضایی برای گذراندن اوقات فراقت و پاسخگویی به نیاز مسافران، پیش‌بینی رستوران و تریا الزامی است.	رستوران و تریا
زمین‌های بازی شامل زمین‌های بازی برای بازی‌های دو نفره که در هر یک از بخش‌های مجموعه چادرها قرار می‌گیرد.	زمین‌های بازی
فضاهای ورزشی شامل استخر زنانه و مردان، زمین‌های ورزشی روباز می‌باشد.	فضاهای ورزشی
این بخش شامل فضایی است که برای بازدید عموم طراحی خواهد شد. فعالیت‌های این بخش شامل اجرای جنگ‌های شاد، برگزاری نمایش برای کودکان و بزرگسالان، برگزاری مسابقه و همچنین نمایش عکس‌هایی از مکان‌های دیدنی اصفهان، معرفی آثار هنری و فرهنگی می‌باشد.	بخش نمایش روباز
خوابگاه که شامل لابی، تاکسی سرویس، قسمت‌های اداری و اتاق‌های خواب می‌باشد. این خوابگاه مخصوص کارکنان در نظر گرفته می‌شود.	خوابگاه
ایستگاه‌ها می‌توانند با شناخت و آشنایی که با محدوده شهر دارند، حمل و نقل مسافران به مرکز شهر را به آسانی انجام دهند، همچنین از ایجاد ترافیک که ناشی از حجم زیاد اتوموبیل‌ها، ناآشنا بودن با محیط و پارکینگ ناکافی است جلوگیری کنند.	احداث ایستگاه تاکسی و اتوبوس

منابع

- [1] وارثی، ح. بررسی وضعیت توریسم در اصفهان، سپهر، ش 18، ص 69، 1375.
- [2] نوروزی، م. امکان سنجی جاذبه‌های دره توتیا (بهشت گمشده) از توابع شهرستان ملایر با هدف تبدیل آن به یک سایت گردشگری، آمایش محیط، س 3، ش 3، ص 155-179، 1389.
- [3] کاظمی، ع. صنایعی، ع. رنجبریان، ب. آذربایجانی، ک. شناسایی مزیت‌های رقابتی در صنعت گردشگری به منظور جذب گردشگران خارجی (مطالعه موردی: استان اصفهان)، مجله مطالعات و پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای، س 2، ش 5، ص 93-110، 1389.
- [4] صباغ کرمانی، م. امیریان، س. بررسی اثرات اقتصادی توریسم در جمهوری اسلامی ایران با استفاده از تحلیل داده و ستاده، مجله پژوهش‌های بازرگانی، س 4، ش 16، ص 57-83، 1380.
- [5] محمدی یگانه، ب. رستمی، ی. گردشگری روستایی و نقش آن در توسعه پایدار اقتصادی (مطالعه موردی: روستای اورامان تخت، نخستین همایش ملی توسعه پایدار روستایی، همدان، ص 2، 1388.
- [6] مهدی نژاد، م. سقایی، م. چالش‌های صنعت توریسم در ایران و راهکارهای بهبود و توسعه آن، نشریه سپهر، س 13، ش 51، 1382.
- [7] رنجبریان، ب. زاهدی، م. خدمات صنعت گردشگری، انتشارات کنکاش، 1388.
- [8] قره نژاد، ح. صنعت گردشگری و تحلیل اقتصادی آن، اصفهان: انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد، 1388.
- [9] ختایی، م. فرزین، م. موسوی، ع. اندازه‌گیری کارایی برخی هتل‌های شهر تهران با استفاده از روش تحلیل پوششی داده‌ها (DEA)، فصلنامه پژوهش‌های اقتصادی، س 8، ش 2، ص 1-24، 1387.

[10] Law, C. M. Urban Tourism Attraction Visitors to large Cities, Man Sell, Publishing Limited, London; 1996.

- [11] کاظمی، م، مدیریت گردشگری، تهران: سمت، 1385.
- [12] رنجبریان، ب. زاهدی، م، شناخت گردشگری، اصفهان: انتشارات چهارباغ، 1389.
- [13] شرکت مهندسی مشاور نقش جهان - پارس 1374.
- [14] مسکن اصفهان، صص 110-26، 1374.
- [15] مرکز آمار ایران، ص 37، 1391.
- [16] مرکز آمار ایران، ص 10، 1392.
- [17] حسن لو، س، کمپینگ اقامتگاه مناسب برای سفر ایرانیان، مجله علمی ترویجی منظر، س 2، ش 6، ص 13، 1389.
- [18] www.isfahan.ir
- [19] خادم الحسینی، ا. قائد رحمتی، ص. بنائیان، ز. امکان سنجی مدارس شهر اصفهان به عنوان اقامتگاه موقت گردشگران نوروزی، چشم انداز جغرافیایی (مطالعات انسانی)، س 7، ش 21، فصل زمستان. صص 111-101، 1391.
- [20] نادعلی، ن. موحدی، س. بررسی اثرات ایجاد کمپینگ های گردشگری در شهر اصفهان، نشریه فصلنامه جغرافیایی فضای گردشگری، س 1، ش 2، صص 110-93، 1391.
- [21] مهندسان مشاور هفت شهر، کمپینگ های اقامتی در سطح کشور، مرحله سوم: بررسی تجارب کمپینگ های خارجی، انتشارات سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، 1386.
- [22] رضوانی، ع، جغرافیا و صنعت توریسم، تهران: انتشارات دانشگاه پیام نور، 1380.
- [23] Gitelson, R.J. & Crompton, J.L. Insights into the repeat vacation phenomenon. *Annals of Tourism Research*, Vol. 11, PP. 197-217; 1984.
- [24] موحد، ع. گردشگری شهری، چاپ اول، اهواز: انتشارات دانشگاه شهید چمران، 1386.
- [25] Gracan, D., Zadel, Z. and Birin, N. Camping tourism With the purpose of lengthening the tourist season in Croatian tourism. *Tourism & Hospitality* 106-119; 2010.
- [26] Williams, A. Tourism Hospitality Marketing: Fantasy, Feeling and Fun. *Journal of Contemporary Hospitality Management*, 18 (6): 482-491; 2006.
- [27] www.camping-le-clos-Auroy.com
- [28] www.mimizan-camping.com